

## DAGBOEK VAN EEN DRAAGMOEDER

”Iemand zei het recht in mijn gezicht: ‘Hanneke, een moeder kán haar kindje toch niet afstaan?’”

Er zijn veel dingen die een zus zou doen voor haar broer. Maar negen maanden zijn baby dragen? Hanneke twijfelde geen moment toen haar tweelingbroer Bas het vroeg.

Toen Hanneke (44) vijf jaar geleden voor het eerst over draagmoederschap hoorde, had ze het er meteen over met haar tweelingbroer Bas. Als homo zou hij nooit op de gangbare manier kinderen kunnen krijgen. En adoptie was volgens de bureaus een onbegonnen zaak. Een draagmoeder was misschien dé oplossing? Omdat Hanneke en haar vriend Olav nog een broertje of zusje wilden voor hun dochter Cris (nu 7), was ze zelf geen kandidate. Maar na haar bevalling van Cas (nu 5,5) legden Bas en zijn vriend Tijn het idee opnieuw op tafel. In de periode die volgde, hield Hanneke een dagboek bij waarin ze schreef over de ups-and-downs én negen unieke maanden.

24 februari 2008

“Wil jij draagmoeder worden van ons kindje?”

Daarnet zijn Bas en Tijn op bezoek geweest. Voorzichtig vroegen ze of ik draagmoeder wilde worden van hun kind. Heel erg verrast, was ik niet. In mijn hoofd is het idee altijd blijven sluimeren. Toen ik zwanger was van Cas, dacht ik al dat het misschien niet de laatste keer zou zijn. Toen Bas en Tijn de deur uit waren, hebben Olav en ik er nog lang over nagepraat. We zijn het erover eens dat we zelf geen kinderen meer willen en ik zie het best zitten om nog eens zwanger te worden. Ik vraag me ook af of ik het kan: een kind dragen en dan afstaan. Ik denk van wel. En als we op die manier Bas kunnen helpen met zijn kindervens, zou dat fantastisch zijn. Het is in elk geval het proberen waard.

18 maart 2008

“Hoe langer ik nadenk, hoe meer vragen er opborrelen”

Voor we een knoop doorhakken, willen Bas en Tijn in de komende maanden elkaars verwachtingen aftasten. Ze willen zoveel mogelijk scenario's op voorhand bespreken zodat we met z'n vieren op één lijn zitten. Hoe langer ik erover nadenk, hoe meer vragen er naar boven komen. Wat doen we als ik maar niet zwanger word? Wat als het kindje niet gezond is? Of als er tijdens de

zwangerschap iets met mij gebeurt? We hebben het ook over donorschap gehad; zelf zie ik het niet zitten om een eigen eikel te doneren. Dan zou het wel erg dichtbij komen. Binnenkort trekken we met z'n allen naar een fertiliteitscentrum voor verdere onderzoeken. En hopelijk kunnen we dan snel verdergaan.

15 april 2008

“Ethisch onverantwoord? Ik geloof mijn oren niet!”

Het ziekenhuis blaast de boel af! Omdat ik perfect zelf zwanger kan worden, vinden ze het ethisch onverantwoord om met eiceldonoren te werken. Ik kan mijn oren niet geloven. Ethisch onverantwoord? Waar halen ze het lef om zo te oordelen over iets wat uit liefde gebeurt en niet uit commerciële overwegingen? Als het zo zit, kunnen we het ook zelf; zonder die medische mal-

”Ik maak me zorgen om Olav. Straks zit hij met een zwangere vrouw die altijd moe is en nergens zin in heeft. En het kindje is niet eens van hem”

lemolen en zonder hormoonbehandelingen. Hoe langer ik erover nadenk, hoe logischer ik het vind om toch mijn eigen eikel te gebruiken. Bas is mijn tweelingbroer; we hebben negen maanden samen in een baarmoeder gezeten. Met Tijns zaadcel en mijn eikel krijgt de baby een genetische band met allebei. Het plaatje klopt gewoon.

29 mei 2008

“We gaan hier samen door: voor, tijdens en na de bevalling”

Soms heb ik schrik voor de toekomst. Op dit moment ben ik ervan overtuigd dat ik het draagkindje zal kunnen afgeven zodra het er is. Maar wat als mijn hoofd het ene zegt en mijn hart straks iets anders wil? Kún je zoiets groots op voorhand inschatten? Ik maak me ook zorgen om Olav. Straks zit hij met een zwangere vrouw die altijd moe

is en nergens zin in heeft. En het kindje is niet eens van hem. Toen ik Olav voorzichtig over mijn twijfels vertelde, kon zijn reactie gewoon niet mooier zijn. “We gaan hier samen door”, zei hij lief. “Voor, tijdens en na de bevalling.”

3 juli 2008

“Zelfs mijn ouders zijn bang. Dat raakt me zo”

Intussen heb ik vrienden en familie ingelicht over onze plannen en de hevigheid van de reacties overweldigt me. Ook de weerstand van onze ouders raakt me. Ik begrijp dat ze schrik hebben. Dat ze bang zijn dat er iemand gekwetst zal worden. Maar ik had zo graag hun goedkeuring gehad. Onlangs zei iemand het recht in mijn gezicht: “Hanneke, dat gaat toch niet? Een moeder kán haar kind niet afstaan.” “Jij kunt geen kind afstaan”,

antwoordde ik gepikeerd. “Maar vraag eens hoe het voor mij voelt.” Op zulke momenten voel ik me in het nauw gedreven. De ene keer probeer ik me met hand en tand te verdedigen. De andere keer bijt ik op mijn tanden, maar blijf ik met een rotgevoel achter. Natuurlijk twijfel ik zelf ook wel eens. Maar iedereen heeft het zo druk met zijn mening te spuien, dat niemand vraagt hoe ik me erbij voel. Gekwetst en onbegrepen; dat is het antwoord. En teleurgesteld door zoveel kortzichtigheid.

14 augustus 2008

“Pas nu voel ik het echt: ik wil dit, ik geloof erin”

Vandaag hebben we een onthutsend gesprek gehad met Bas en Tijn. Tijn wil het hele plan afblazen omdat we zoveel tegenwind krijgen. Hij vreest dat de negatieve reacties me zullen blijven



# Zwanger van een baby die nooit van jou zal zijn

achtervolgen. Op de terugweg zaten Olav en ik zwijgend naast elkaar in de auto. Het enige wat ik voelde, was teleurstelling: zou ik dan nooit meer zwanger worden? Was dit het? Gewoon omdat wat buitenstaanders het geen goed idee vinden? Pas toen voelde ik het écht: ik wil dit. En niet gewoon om Bas en Tijn een plezier te doen. Ook voor mezelf. De hele rit naar huis hebben Olav en ik er verder over gepraat. Ook hij gelooft erin. Ook hij is ervan overtuigd dat we het redden. Ik ben er nog nooit zo zeker van geweest als vandaag in die auto. Het is wij tegen de wereld: Bas, Tijn, Olav en ik.

5 december 2008

## "Ons draagmoederplan is getekend, eindelijk!"

Nu we de commentaar van de buitenwereld achter ons hebben gelaten, worden onze plannen steeds concreter. Bas en Tijn hebben alles wat we de voorbije maanden hebben besproken in een overeenkomstje gegoten. Voor mij hoefde het allemaal niet zo officieel. Zelf weet ik dat het goed zal komen. Ik zie mezelf niet als aanstaande moeder, hoogstens als doorgeefluik. Toch snap ik Bas wel. Zo'n con-

## "Bas en Tijn glunderen als ze de echo zien. En ik ben trots. Omdat hun kindje in mij groeit en alles oké is"

tract is voor hem een soort zekerheid, de bevestiging dat we op dezelfde lijn staan. Daarnet hebben we ons 'draagmoederplan' getekend. Met een gezellig etentje en een taart om het te vieren. Het is de laatste stap voor onze zwangerschapspogingen. Iets zegt me dat 2009 een heel bijzonder jaar zal worden.

17 januari 2009

## "Morgen poging nummer twee en dan is het afwachten. Spannend!"

Deze ochtend gaf mijn ovulatietest groen licht. Tijd voor de eerste inseminatie. Het was best romantisch; heel wat anders dan

een medische behandeling in een fertiliteitscentrum. Bas en Tijn waren naar ons gekomen. De kinderen lagen al in bed. En terwijl mijn broer en Tijn zich afzonderden in de badkamer, wachtten Olav en ik geduldig in de slaapkamer tot er op de deur werd geklopt. Een potje en een spuit; meer was er niet nodig. Morgen proberen we het opnieuw en dan is het afwachten. Spannend, maar het begin is in elk geval gemaakt.

2 februari 2009

## "Door het dolle heen: de test is positief"

Onbewust was ik er de voorbije dagen best mee bezig: voelen mijn borsten meer gespannen? Wat betekent dat weë gevoel in mijn onderbuik? Toch bleven we realistisch toen we deze ochtend de test uit de verpakking haalden. Het was de eerste poging. Hoe groot was de kans? Opnieuw was iedereen erbij: Bas, Tijn, Olav én de kinderen. Toen de test positief kleurde, wisten we niet wat ons overkwam. Mijn broer en Tijn waren door het dolle heen. Zelf stond ik helemaal perplex. Mijn zwangerschap van Cris had een jaar op zich laten wachten, en nu was het meteen de

eerste keer raak? Ik kon mijn ogen niet geloven. De rest van de dag ben ik mezelf blijven knippen. Het heeft zo moeten zijn.

15 maart 2009

## "Moe, moe, moe... maar mentaal ben ik rustig"

Ik ben nu twee maanden zwanger en de kwaaltjes blijven uit. Ik ben alleen maar moe; ik zou uren en uren kunnen slapen. Mentaal is er de laatste maanden een rust over me gekomen. De twijfels die ik voor de zwangerschap had, spelen op de een of andere manier niet meer. Omdat ik weet dat ik elke bezorgdheid met de mannen kan bespreken, voel ik me veilig.

Omdat ik twijfels mag hebben, vallen ze vanzelf van me af.

11 april 2009

## "De eerste echo, zo'n bijzonder moment"

Wat een emotionele dag. Vandaag hadden we de eerste echo en hoewel de spanning en nieuwsgierigheid anders voelden dan bij mijn eigen kinderen, was het bijzonder. Voor het eerst voelde ik dat het geluk van mijn broer voor een groot deel in mijn handen lag. Bas en Tijn waren door het dolle heen toen ze zagen dat de baby gezond is. Ze glunderden, huilden en lachten tegelijk. En ik was vooral trots. Omdat hun kindje in mij groeit en alles in orde is.

23 mei 2009

## "Buitenstaanders blijven me veroordelen, ongelofelijk"

Ik dacht dat het intussen achter ons lag, maar in de supermarkt werd ik er weer op aangesproken. Hoe ondenkbaar het is dat een moeder haar kind afgeeft. Of ik wel weet waar ik aan begonnen ben? Ongelofelijk, die kortzichtigheid. Ik kan me best voorstellen dat je – als je er voor het eerst over hoort – je bedenkingen hebt en niet meteen positief reageert. Maar dat mensen me zelfs nu ik zwanger ben, blijven veroordelen, zegt meer over henzelf dan over mij. Voortaan zwijg ik erover tegen anderen. Ik doe wat goed voelt en daar blijf ik achter staan; ongeacht de reacties die er komen.

14 juni 2009

## "Een meisje! Mijn broer en Tijn krijgen een dochtertje"

Ik had mezelf in het hoofd geprent dat het geslacht van de baby een verschil zou maken. Dat ik moeilijker afstand zou kunnen nemen van een meisje dan van een jongen. Ik wilde mezelf de tijd gunnen om aan het idee te wennen, dus toen de gynaecoloog daarstraks vroeg of

we het geslacht wilden kennen, knikte ik gespannen. Bas en Tijn – die allebei een verrassing willen – verlieten de kamer en toen de gynaecoloog naar het schermje wees, zette ik me al schrap. Het zou inderdaad een meisje worden. Mijn broer en Tijn krijgen een dochter. Ik dacht dat ik allerlei emoties zou voelen, maar al mijn doemscenario's bleven uit. Ineens was het beeld van een meisje even logisch als dat van een jongen. Toen Olav en ik buitenkwamen, keken Bas en Tijn me veelbetekenend aan. Uit mijn reactie leidden ze af dat het een jongen wordt. En wie ben ik om dat idee bij te sturen? Ze willen zelf dat het een verrassing wordt.

3 juli 2009

## "Mijn zus huilt, zo blij is ze. Ik krijg kippenvel"

Ik kon het niet laten. Ik moest het aan iemand kwijt. Dus heb ik daarnet mijn zus Renie toevertrouwd dat Bas een meisje krijgt. Haar reactie gaf me kippenvel. Ze huilde van blijdschap. 'Dan gaan wij tweetjes haar moeder zijn', snikte ze. 'We gaan samen met haar winkelen en haar helpen met de typische meisjesvragen.' Het stelt me gerust dat de baby zo goed omringd zal zijn. Er is misschien geen mama in het spel, maar naast haar papa's heeft ze twee tantes die er altijd zullen zijn. Ook als het lastig wordt.

21 augustus 2009

## "Hiep hiep hoera, maar dan zonder wijntje of sushi"

Bas en ik werden vandaag allebei veertig en we hebben het goed gevierd. Toch heb ik af en toe op mijn tanden moeten bijten. Op dagen als vandaag valt het extra op hoeveel ik moet laten door de zwangerschap. Geen wijntje om mijn verjaardag te vieren. Geen sushi of filet als feestmenu. En dat allemaal omdat ik zo nodig zwanger moest worden voor een ander, schoot het even door mijn hoofd. Soms lijkt het alsof Bas mijn gedachten kan lezen, want onlangs stond hij met een sushibon aan mijn deur. Voor

na de bevalling, zei hij attent. Op moeilijke momenten moet ik maar aan de voordelen denken. Ik doe het niet voor niets. Ik krijg er een nichtje voor in de plaats. En heel wat sushi. Toch achteraf.

4 september 2009

## "Zwanger zijn voor een ander, hoe is dat eigenlijk?"

Mensen blijven me vragen hoe dat is: zwanger zijn voor een ander. Vreemd genoeg is het niets bijzonders en heel bijzonder tegelijk. Fysiek verschilt mijn zwangerschap nauwelijks van de vorige keren. Mentaal is het een pak relaxter, tegen alle verwachtingen in. Olav en ik hoeven ons hoofd niet te breken over

## "Tijn knipt de navelstreng door en de verloskundige legt Sanne op mijn broers buik. Heel ontroerend"

een naam. We hoeven geen kamer klaar te maken of doopsuiker te zoeken. Ik moet me enkel concentreren op 'dragen'. En dat bevalt me prima.

14 oktober 2009

## "Twee dagen over tijd: ik heb het er helemaal mee gehad"

In theorie zou de baby eergisteren zijn gekomen, maar niets wijst erop dat ze gehaast is. Eerlijk gezegd heb ik het er helemaal mee gehad. Ik voel dat mijn leeftijd in mijn nadeel speelt. Alles wat ik doe, kost me moeite. Hoe doen anderen dat; met twee kleine peuters en een derde op komst? Ik krijg gelukkig langs alle kanten hulp. Olav heeft ontzettend veel geduld, Bas en Tijn komen geregeld koken en op de kindjes passen zodat ikzelf nog wat kan bijslapen. Intussen haal ik alles uit de kast om het proces wat te versnellen: van ananasharten eten tot bitter lemon drinken. En nu maar duimen dat alle trucjes werken.

21 oktober 2009

## "Ze is er: Sanne! Gezond en wel"

Uiteindelijk ben ik gewoon thuis kunnen bevallen, zoals ik hoopte. Gisteravond, rond negen uur, zijn de weeën begonnen en om twee uur 's nachts hebben we Bas, Tijn en mijn zus Renie gebeld. Het werd een helse nacht; ik heb volgens mij alle weeën gehad die er bestaan. Toen Bas me ook nog eens begon te bemoederen toen ik creperend van de pijn in de douche zat, kon ik me niet inhouden. "Nu ga je ophouden", snauwde ik hem toe. "Ik moet hier doorheen en medelijden helpt echt niet." De geboorte zelf maakte veel

goed. Bas en Tijn waren er nog steeds van overtuigd dat ze een zoon zouden krijgen en toen ze Sanne zagen, huilden ze van blijdschap. Tijn knipte de navelstreng door en de verloskundige legde Sanne meteen op Bas zijn buik. Het was zo'n intiem en ontroerend moment; prachtig om daar deel van te mogen uitmaken. Nadat ook Cris en Cas hun kersverse nichtje hadden bewonderd, stelde Bas voor dat Sanne nog even bij mij zou blijven zodat ik afscheid kon nemen, maar voor mij was het goed zo. Ik was kapot. Het vooruitzicht om te kunnen slapen zonder een wenende baby om me heen, was zoveel aantrekkelijker. Bevallen en meteen kunnen rusten, is een luxe die ik nog nooit heb gekend.

28 oktober 2009

## "En... lijkt ze op mij?"

Vandaag kwamen Bas en Tijn met Sanne op bezoek. Ik betrapte mezelf erop dat ik keek of ze op mij leek, maar volgens anderen heeft ze meer trekjes van mijn nichtje en van Tijn toen hij klein was. Tja... zo wil iedereen er wat van zichzelf in zien. Het was leuk om Sanne terug te

# Draagmoeder zijn, wat zegt de wet?

zien, maar niets meer dan dat. Ik werd niet overmand door emoties of verscheurd door pijn. Het moederinstinct dat ik na de geboorte van mijn eigen kinderen had, bleef ook helemaal uit. Ik had geen zesde zintuig om te horen of Sanne in de andere kamer hilde. En zij was niet rustiger in mijn armen dan in die van een ander. Blijkbaar is die moederband toch iets waar je je op instelt. Al maanden voor ze geboren werd, was Sanne voor mij het kind van Bas en Tijn. Het doet – voor iedereen, denk ik – deugd te voelen dat daar niets aan is veranderd.

12 mei 2013

## "Ik mag trots zijn. Op mezelf, op Olav én op de kinderen"

Vandaag kwam Sanne met een knutselwerkje aandraven. Op het eerste moment was Cas argwanend: "Mama, waarom maakt Sanne wat voor jou?" Maar nog voor ik iets kon zeggen, beseftte hij het: "Oh ja, ze heeft in jouw buik gezeten en heeft alleen maar papa's. Dan mag het." En zonder verdere uitleg speelde hij voort. Het doet me nog maar eens beseffen hoe trots ik mag zijn. Op onze kinderen, op Olav en op mezelf. Dat we er met z'n allen zo goed mee zijn omgegaan. Het hele draagmoederschap heeft Bas en Tijn ook dichterbij ons gebracht. Als ik me even niet lekker voel, zijn zij er meteen om me op te vangen. Aan alles merk ik de liefde die ze voor me voelen. Omdat ik hen Sanne heb kunnen geven. De meeste mensen zijn nieuwsgierig naar de band tussen Sanne en mij. Ze verwachten dat ik iets bijzonders voor haar voel. En omgekeerd: dat Sanne erg aan mij gehecht is. Ik moet hen teleurstellen. Op dit moment trekt Sanne meer naar Olav dan naar mij – misschien omdat ze het gewoon is bij mannen te zijn. En hoewel ik Sanne supergraag zie, is zij niet meer dan een nichtje voor mij. Ik vind het belangrijk dat we onze band niet forceren. Er zal altijd een onvoorwaardelijke liefde zijn tussen ons. De manier waarop zich dat zal uiten, zien we in de toekomst wel.

## Professor Petra De Sutter van het UZ Gent

**Draagmoederschap is een omstreden onderwerp. Hoe zit het in België? Kan het of kan het niet? We vroegen het aan professor Petra De Sutter, hoofd van de afdeling Reproductieve Geneeskunde van het UZ Gent.**

"Medisch gezien is het perfect mogelijk. Het grote probleem is dat er geen wettelijk kader bestaat. Commercieel draagmoederschap is verboden – dat staat vast. Draagmoederschap waarbij iemand vrienden of familie uit de nood wil helpen, is wel toegelaten, maar de wensouders zijn totaal niet beschermd. Zelfs al zijn ze genetisch de ouders van het kind. Volgens de wet is enkel de vrouw die een kind ter wereld brengt de moeder en haar partner

regelen, er is veel om te bespreken. Wie neemt de kosten van zwangerschapskledij op zich? Wat als de draagmoeder thuis moet blijven en door de zwangerschap een deel van haar inkomen verliest? Wat als het kind een afwijking heeft? Dat leg je het best allemaal vast."

**Moeten ouders aan bepaalde voorwaarden voldoen voor ze in aanmerking komen voor draagmoederschap?**

"Elk ziekenhuis heeft daarin zijn eigen beleid. Als wensouder komt bij ons iedereen in aanmerking die om medische redenen geen kind kan of mag krijgen. De draagmoeder moet perfect gezond zijn; vrouwen met diabetes, overgewicht of een hoge bloeddruk halen de screening

## "We gaan niet over één nacht ijs. We praten met de wensouders, de draagmoeder en haar partner. Ook adviseren we om een jurist te raadplegen"

de vader. Er kan op voorhand geen contract afgesloten worden waarin anders wordt gesteld. Pas na de geboorte wordt dit via een adoptieprocedure geregeld. Als de draagmoeder dan beslist het kind te houden, hebben de wensouders geen poot om op te staan. Dat is ook de reden waarom maar een paar fertiliteitscentra in België de behandelingen aanbieden." **Jullie kiezen ervoor om het wel te doen.** "In de praktijk zien we dat mensen hun kindervens toch najagen. Ze trekken ervoor naar het buitenland met enorme financiële en emotionele risico's tot gevolg. Dan bieden we het liever zelf aan, op een correcte manier. Daarin gaan we zeker niet over één nacht ijs. Er volgt een medische screening en we praten met de wensouders, de draagmoeder en haar partner. Ook adviseren we hen contact op te nemen met een jurist. Want ook al kun je het uiteindelijke ouderschap nog niet

niet. Ze moet ook eerder al bevallen zijn zodat we weten dat ze een gezonde zwangerschap aankan. Daarnaast werken we enkel met hoogtechnologisch draagmoederschap; hierbij zorgen de wensouders voor de eicel – desnoods met een extra donor – zodat de draagmoeder geen genetische band heeft met de baby. Volgens onderzoek is op die manier het risico kleiner dat de draagmoeder de baby wil houden. Om dezelfde reden weigeren we meestal draagmoeders die geen nauwe band hebben met de wensouder. Bij elk dossier afzonderlijk oordeelt ons ethisch comité of het koppel groen licht krijgt om door te gaan met de behandeling. Elke keer opnieuw blijft het een afweging: waaraan geven we het meeste gewicht? De kindervens van het koppel of het risico dat de draagmoeder het kind wilt houden? Helaas bestaat daar geen pasklaar antwoord op."